

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI VE ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

Özlem DEMİR

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya BEYDAĞ

İSTANBUL, 2017

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK
ŞİDDETE İLİŞKİN TUTUMLARI VE ETKİLEYEN
FAKTÖRLER**

Özlem DEMİR
132038004

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya BEYDAĞ

İSTANBUL, 2017

T.C
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

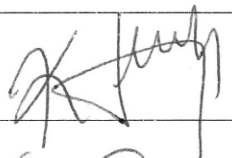
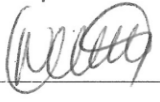
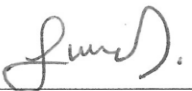
Y Ü K S E K L İ S A N S
T E Z O N A Y I

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Özlem DEMİR Öğrenci No : 132038004
Anabilim/Bilim Dalı : Hemşirelik Tez Savunma Tarihi : 21.07.2017
Danışman : Yrd.Doç.Dr. K.Derya Beydağ Tez Savunma Saati :11.00

Tez Konusu : *"Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Tutumları ve Etkileyen Faktörler"*

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 33.Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULU 'ne OYBİRLİĞİ / ÖYÇÖKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)	İMZA
Yrd. Doç. Dr. K. Derya Beydağ	KABUL	
Yrd.Doç.Dr. Nuriye Pekcan (Üsküdar Üniversitesi)	KABUL	
Yrd. Doç. Dr. Gülzade Uysal	KABUL	

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Hande Öngün Yılmaz		

ÖZET

Bu çalışma, hemşirelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddet tutumlarını ve bu tutumlara etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tanımlayıcı nitelikteki çalışmanın evrenini, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümüne devam eden 192 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeden evren üzerinde çalışılmak istenmiş, ancak veri toplama tarihlerinde devamsızlık yapan ve çalışmaya katılmak istemeyen öğrencilerin olması nedeniyle 152 (%79,2) öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Veri toplama işlemine başlamadan önce etik kurul onayı alınmış; araştırmanın verileri Mayıs-Haziran 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Veriler, demografik ve ailesel özelliklerine yönelik anket formu ve bireylerin kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemek amacıyla Kanbay (2016) tarafından geliştirilmiş olan “İSKEBE Tutum Ölçeği” ile elde edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı-yüzdeler hesaplamaları, Kruskal Wallis testi, Man Whitney U testi, independentt testi ve Anovatestleri kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %80,3’ü kız, %42,8’i ikinci sınıf öğrencisi ve %53,3’ü 21-23 yaş grubundadır. Öğrencilerin %53,9’u aile içi sorunlarda, %61,8’i eğitim-öğretim konularında ve %34,9’u parasal konularda tüm aile bireylerinin ortak karar aldığını belirtmiş; %2,6’sı aile ilişkilerinin kötü olduğunu ve %5,9’u aile içinde şiddete tanık olduğunu/maruz kaldığını ifade etmiştir. Öğrencilerin İSKEBE Tutum Ölçeği puan ortalaması $127,76 \pm 21,52$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyetleri ve ailede parasal konularda kimin söz sahibi olduğu ile İSKEBE Tutum ölçeği ve alt ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmış ($p < 0,05$), diğer değişkenlerle anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında kadına yönelik şiddet konusundaki farkındalıklarının artırılması amacıyla müfredatlarında konuya ilişkin eğitimlerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Kadına yönelik şiddet, Tutum, Hemşire, Öğrenci.

ABSTRACT

THE ATTITUDES OF NURSING STUDENTS TOWARDS VIOLENCE AGAINST THE WOMEN AND THE FACTORS AFFECTED THEIR ATTITUDES

This study was made in order to determine the attitudes of nursing students towards violence against the women and the factors affected their attitudes.

192 students studying in the Nursing Department of OkanUniversity Faculty of Health Sciences were formed the universe of the descriptive study. It was desired to work on the universe of the study before selecting the samples, however, 152 (79, 2%) students were formed the sample despite the fact that there was some students who was absent from the university and didn't want to participate the study within the data collection period. Ethics committee approval was received before the data collecting process, the data of study were obtained between May-June 2017. The data were obtained by questionnaire form included the demographic and familial particularities and by "ÍSKEBE Attitude Scale" which was developed by Kanbay (2016) in order to determine the individual's attitudes towards violence against women. Number-percentage calculations, Kruskal Wallis test, Man Whitney U test, independent t test and Anovatest were used in evaluation of the data.

80, 3% of the students participated in the study were female, 42,8% of them were secondary class students and 53, 3% of them were in the group of 21-23 ages. 53,9% of students signified that all family members make a joint decision on family matters, 61,8% of them on education issues and 34, 9% of them on monetary issues. 2,6% of them stated poor family relationships and 5,9% of them stated being witnessed/exposed to domestic violence. The ÍSKEBE Attitude Scale Point Average of students was found $127,76 \pm 21,52$. It was determined that there was a statistically significant relationship between the gender of the students and the dominant family member on monetary issues, and, average score of ÍSKEBE Attitude Scale and Sub-Scale ($p < 0,05$) no significant relationship was found with other variables ($p > 0, 05$).

According to the results obtained from the study, it is suggested that education on this subject within nursing students' curriculum should be enhanced in order to increase their awareness of violence against women.

Keywords: Violence against women, Attitude, Nurse, Student.

ÖNSÖZ

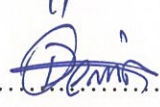
Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde ve yüksek lisans eğitimimde değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman bir konu danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan, özellikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen ve gelecekte de mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düşündüğüm danışmanım Yrd.Doç.Dr. Kerime Derya BEYDAĞ'a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın uygulanması sırasında anket çalışmalarında bana yardımcı olan Okan Üniversitesi öğrencilerine, çalışma süresince tüm zorlukları benimle birlikte göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan eşim Kemal DEMİR'e ve bu hayattaki en büyük şansım olan aileme ve ailem olarak hissettiğim ve hissettirdiğim herkese sonsuz teşekkürler.

Özlem DEMİR

BEYAN

Bu çalışmanın, kendi tez çalışmam olduğunu, tezde kullanılan bilgileri etik kurallar içinde elde ettiğimi, daha önce üretilmiş olan ve yararlandığım bütün bilgi, fikir ve yorumları akademik kurallar içinde kullandığımı ve kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Özlem DEMİR

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Şiddet.....	4
2.2. Kadına Yönelik Şiddet.....	4
2.2.1. Kadına Yönelik Şiddet Türleri.....	6
2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Ortaya Çıkışını Etkileyen Etmenler.....	8
2.3. Kadına Yönelik Şiddette Hemşirenin Rol ve Sorumlulukları.....	9
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	12
3.1. Araştırmanın Tipi	12
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	12
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi.....	12
3.4. Verilerin Toplanması.....	12
3.4.1. Veri Toplama Araçları	13
3.5. Araştırmanın Değişkenleri.....	14
3.6. Verilerin Analizi.....	14
3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği	14
3.8. Araştırmanın Etik İlkeleri	15
4. BULGULAR.....	16
5. TARTIŞMA.....	32
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	39
KAYNAKLAR.....	41
EKLER.....	44
ÖZGEÇMİŞ.....	48

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	16
Tablo 2. Öğrencilerin Aile Özelliklerinin Dağılımı	17
Tablo 3. Öğrencilerin İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	18
Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	19
Tablo 5. Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıflara Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	19
Tablo 6. Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	20
Tablo 7. Öğrencilerin En Uzun Süre Yaşadıkları Yere Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	21
Tablo 8. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	22
Tablo 9. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	23
Tablo 10. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	24
Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	24
Tablo 12. Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	25
Tablo 13. Öğrencilerin Aile Tipine Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	25
Tablo 14. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	26
Tablo 15. Öğrencilerin Aile İçi Sorunlarda Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	27
Tablo 16. Öğrencilerin Ailede Eğitim-Öğretim Konularında Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	28
Tablo 17. Öğrencilerin Ailede Parasal Konularda Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	29
Tablo 18. Öğrencilerin Aile İlişkilerini Nasıl Tanımladığına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	30
Tablo 19. Öğrencilerin Aile İçinde Şiddete Tanık Olma/ Maruz Kalma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması	30

ŞEKİL LİSTESİ

SAYFA NO

Şekil 1. Aile İçi Şiddete Hemşirelik Yaklaşımları

11

KISALTMALAR LİSTESİ

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
ICN	: Uluslararası Hemşireler Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences

1. GİRİŞ

Kandemir (2007) ve Kula (2009)'nın çalışmalarında belirttiğine göre, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması durumu olarak tanımlamaktadır (1,2).

“Kadınlara yönelik şiddet” terimi, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde, ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir (2,3).

Beyazpınar'ın (2010) çalışmasında, “TBMM Kadının Statüsünü Araştırma Komisyonu, kadına yönelik şiddet kavramını, kadının sözel, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik zarar görmesiyle ve acı çekmesiyle sonuçlanan, kadının temel hak ve özgürlüklerini, en temelde de yaşama hakkını tehdit eden bir eylem olarak tanımlandığı” yer almaktadır (4).

Güler ve ark. (2005), çalışmasında “DSÖ'nün 2002 yılında yayınladığı raporunda, şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu” bilgisini vermektedirler (5). Aile içi şiddet her ülkede, her ırkta, bütün dini ve etnik gruplarda görülebilen evrensel bir sorundur (6). İnsanlık tarihi boyunca var olduğu düşünülen aile içi şiddet, sağlığı tehdit eden-bozan durumlar içinde en önemlilerinden biri olup, içinde yaşadığımız yüzyılda ve özellikle son yirmi yıldır en fazla üzerinde durulan toplumsal sorunlardan birisidir (7,8).

Kadına yönelik şiddetin aile içinde veya toplumsal alanda yaygınlığıyla ilgili değişik veriler bulunmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 9 ülkeden elde ettiği bilgilere göre; 15-49 yaş arasındaki kadınlara yönelik eş şiddeti %18-48 oranında değişmektedir (9). İçinde Türkiye'nin de bulunduğu 48 ülkede yapılan başka bir araştırmada ise kadınlara yönelik eş şiddeti %10-69 oranında

değişmektedir (10-12). Sarıbyık (2012) çalışmasında, “DSÖ Çok Ülkeli Kadın Sağlığı ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Çalışması (2005)’na göre kadınlar arasında yaşam boyu fiziksel şiddet görme sıklığı %13-%61 arasında; cinsel şiddet sıklığı %6- %59 arasında bulunmuştur” ifadesine yer vermektedir (13).

Aile içi kadına yönelik şiddetin algılanması ve tanımlanması her zaman toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerine şekillenmektedir. Bu nedenle şiddet kullanımı, toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde o davranışın şiddet olarak algılanıp algılanmaması da oldukça güç olmaktadır (5,8). Yaygın bir sorun olan aile içinde kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal tutumların belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin nedenlerini anlayabilmek ve bu nedenlere ilişkin çözüm yollarını üretebilmek için önemlidir (2).

Sağlık çalışanları toplumda şiddetin azaltılmasında; şiddeti önleme, şiddetten korunma ve şiddete erken müdahalede daha etkin bir rol almalıdırlar (14). Sağlık personelinin algı ve değerleri şiddetin ele alınmasını etkilemiştir. Sağlık personeli de şiddetin uygulandığı toplumun bir bireyidir ve şiddet durumu ile karşılaştığında zihninde taşıdığı inançlara bağlı olarak öfke, şaşkınlık, keder, elem gibi duygular şiddete yaklaşımını etkileyebilmektedir. Bu nedenle evde, toplumda şiddeti önleme ve şiddeti azaltmada “şiddete hoşgörü göstermeyen” bir anlayışın oluşturulması, her bireyin şiddete son verme yönünde sorumluluk alması ve çaba göstermesi önemlidir (3,8).

Yaman (2010) çalışmasında “Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN), hemşirelerin aile içi şiddete yönelik sorumluluklarının olduğunu vurgulamış ve hemşirelerin şiddeti önlemeye yönelik girişimlerde bulunmaları gerektiğini bildirmiştir” ifadesine yer vermektedir (15). Hemşireler hem mesleki sorumlulukları, hem de toplumun hizmet üreten kadın kesiminin önemli bir bölümünü oluşturmaları sebebiyle kadına yönelik şiddete karşı duyarlı olmalıdırlar. Bu noktada hemşirelere düşen en önemli sorumluluk, kadınları şiddetten korunma ve şiddete maruz kaldığı zaman neler yapması gerektiği konusunda bilgilendirmek olacaktır. Hemşireler kadınları şiddet türleri, şiddetin neden ve sonuçları hakkında eğiterek ve olası çözüm yollarını öğreterek etkili olabilirler. Kadına şiddet konusunda bireyleri bilgilendirmek,

farkındalıklarını arttırmak ve olası çözüm yolları sunmak hemşirelerin eğitici rolü kapsamında önemli girişimlerdir (5,11).

Bu çalışmanın amacı, hemşirelik öğrencilerin kadına yönelik şiddet tutumlarını ve bu tutumlara etki eden faktörleri belirlemektir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Şiddet

Şiddetin geçerli ve herkes tarafından kabul edilebilecek bir tanımının yapılması ve hangi davranışların şiddet olarak tanımlanacağı günümüzde son derece tartışmalı bir konudur. Etimolojik yönden, şiddet sözcüğü Türkçe'ye Arapça'dan geçmiştir ve “sertlik, sert ve kaba davranış, kaba kuvvet kullanma” anlamındadır (16,17).

Şiddet kelimesi genel olarak, “aşırı duygu durumunu, bir olgunun yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve sert davranışı” ifade etmektedir. Kelimenin kökeni ise, saldırgan davranışları, kaba kuvveti, beden gücünün kötüye kullanılmasını, yok eden eylemleri, taşlı, sopalı, silahlı saldırıları, bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri ortaya koyar (17).

Kandemir (2007) ve Kula (2009)'nın çalışmalarında belirttiğine göre, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması durumu olarak tanımlamaktadır (1,2).

Şiddetin çeşitli tanımlarında karşılaşılan ortak öğeler şunlardır: Kişinin canını acıtmak, yaralamak, öldürmek, mala zarar vermek amacıyla güç kullanmak; yasaya aykırı fiziki güç kullanmak; yasaya aykırı bir hedefe varmak için şiddet kullanmak ya da şiddet kullanma tehdidinde bulunmak; genelde kabul gören yasa ve ahlak ilkelerine aykırı biçimde fiziksel yok etme, gereksiz yere kırma, yok etme eylemleri; toplumsal ilişkilerde kabul edilebilirlik sınırlarını aşan zorlama eylemidir (16,18).

2.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, temel hakların ve özgürlüklerinin ihlali olup, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan önemli bir sorundur (16).

Kadına yönelik çalışmalar 20. yüzyılda hız kazanmış; “Kadın istismar”ının tıp alanında çalışanlar tarafından bilimsel bir gerçek olarak kabul edilişi ise oldukça geç tarihlerde olmuştur. 1990’lı yıllarda uluslararası kuruluşların kadına karşı şiddet konusunda odaklaşmasını takiben, 1993’de Birleşmiş Milletler de “Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması Beyannamesi” imzalanmış; ilerleyen yıllarda bu beyanname çerçevesinde yapılan çalışmalar hız kazanmış; 1999’da Birleşmiş Milletler Nüfus fonu “kadına karşı şiddetin bir halk sağlığı önceliği” olduğunu kabul etmiştir (13).

Kadına yönelik şiddet; Birleşmiş Milletler (BM) Genel Meclisi tarafından 1993 yılında kabul edilen “Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirgesi”nde; cinsiyete dayalı olarak gerçekleşen, kadınlarda, fiziksel, cinsel, psikolojik, herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesidir” şeklinde tanımlanmaktadır (19). Yine BM tarafından “ 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu”nda ise kadına yönelik şiddet, “kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türlü şiddet” olarak tanımlanmaktadır (20).

“4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonu”nda kadına yönelik şiddet, genel bir bakış açısıyla şöyle sıralanmıştır:

- Dayak dâhil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikâh dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;
- Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dâhil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;
- Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü ve göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.

- Kadınlara yönelik şiddetin diğer türleri arasında, silahlı çatışma durumlarında kadınların insan haklarının ihlal edilmesi, özellikle cinayet, sistematik tecavüz, cinsel kölelik ve gebeliğe zorlama vardır.
- Kadınlara yönelik şiddet hareketleri, aynı zamanda zorla kısırlaştırma ve düşüğe zorlama, kontraseptiflerin zorla/baskıyla uygulanması, kız bebeklerin öldürülmesi ve doğum öncesi cinsiyet seçimini de kapsamaktadır (12,20).

Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre Dünya'da; kadınların yaklaşık 1/3'ünün değişik boyutlarda şiddete maruz kaldığı, her 3 kadından en az birinin dövüldüğü, cinsel ilişkiye zorlandığı ya da farklı bir biçimde tacize uğradığı ve kadına kötü muamele eden kişilerin genelde kadının kendi ailesinden ya da tanıdığı insanların arasından çıktığı rapor edilmiştir. Avrupa Konseyi, 16-44 yaş arası kadınların ölüm ve sakatlanmalarının ana sebebini aile içi şiddetin olduğunu ve bunun kanser ya da trafik kazalarındaki ölüm ve sakatlanma oranından çok daha fazla olduğunu beyan etmiştir. Dünya Sağlık Teşkilatı kadın cinayet kurbanlarının neredeyse %70'nin erkek partnerleri tarafından öldürüldüğünü rapor etmiştir (13,21).

Kadına yönelik şiddet, kadınların yaşama, sağlık ve beslenme, eğitim, gelişme, toplumsal ve ekonomik yaşama katılım gibi temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden önemli bir toplumsal sorundur. Kadını baskı altında tutmayı ve kadın üzerinde üstünlük kurmayı amaçlayan toplumsal cinsiyet temelli şiddet, erkek egemen toplumsal yapının etkisiyle oluşmakta ve toplum tarafından görülebilmektedir. Kadınların eğitime, ücretli iş gücüne ve karar mekanizmalarına katılımı konusunda yaşadığı eşitsizlik, ekonomik ve toplumsal kaynaklara ulaşmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kadınları şiddete karşı savunmasız hale getiren toplumsal koşullar, kadını güçsüz erkeği ise güçlü ve iktidar sahibi olarak konumlandırır. Erkeğin kadından üstün olarak görüldüğü toplumsal cinsiyet düzeninde şiddet, erkeğin kadın üzerindeki iktidarını sürdürmesini sağlayan şiddet, eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerinin devamı için kullanılabilir (16).

2.2.1. Kadına Yönelik Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddet olgusu genellikle dört farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. Bunlar **fiziksel şiddet, sözel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet** olarak gruplandırılabilir (16).

Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet

Kadına zorla bir şey yaptırma ya da bir şey yapmaktan alıkoyma amacıyla, kadının iradesi dışında gerçekleşen fiziksel zarar verici eylemleri içermektedir. Fiziksel şiddet vurma, bir araçla vücuduna zarar verme, tokat atma, kolunu bükerek acıtmak, tekmeleme, saçını çekme vb. eylemleri içermektedir. Fiziksel şiddet, şiddetin en sık ve görünür biçimidir. Fiziksel şiddet, daha çok bedene yöneliktir ve bedensel güce dayalıdır. Kontrol etmeyi, acı ve korku yaşatacak istekleri gerçekleştirmeyi hedefler. Bu şiddet türünün, hafif yaralanmalara neden olan eylemlerden cinayete kadar geniş bir yelpazede gerçekleşebildiği görülmektedir. Yumruk-tokat atmak, tekmelemek, itip kakmak, aile bireylerinin birisi üzerinde sigara söndürmek veya üzerine kaynar su dökmek, kesici-delici aletle yaralamak fiziksel şiddete örnek olarak gösterilebilir (13).

Fiziksel şiddetin kadın üzerindeki olumsuz etkileri kendini değersiz hissetme, özsaygısını yitirme ve korku olarak kendini göstermektedir (16).

Kadına Yönelik Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel şiddete ilişkin davranışlardan en belirginini, kişinin değer verdiği konulara yönelik güven sarsmak ve kişiyi yaralamak amacıyla belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemektir. Kişiyi küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek ve alay etmek de sözel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir (13).

Kadına Yönelik Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, insanlık var olduğundan beri kültür, sosyoekonomik düzey, rejim farkı olmaksızın, bütün toplumlarda, rızası olmadan veya yaş küçüklüğü ile akıl hastalığı gibi herhangi bir sebepten dolayı rızası kabul edilmeyen bir bireyin mahremiyetine, kişiliğine, fiziksel ve ruhsal varlığına ve çevresine karşı işlenen, cinayetten sonra en ağır suç olarak kabul edilen bir şiddet biçimidir. Kadın bedenine yönelik en sık uygulanan istismar biçimidir (13).

Pek çok toplumda, kadınların sahip olacakları çocuk sayısı, zamanı, gebelikten korunma yöntemi kullanma ya da kürtaj olma vb. kararları verme özgürlüğü yoktur. Cinsel şiddetin büyük bir bölümü fiziksel şiddete dönüşebilir, hatta ve hatta öldürme ile sonuçlanabilir. Bir kişiyi, istemediği zaman ve şekilde cinsel ilişkiye zorlamak; seksüel yolla bulaşan hastalıklara yakalanmasına neden olmak, görünüm hakkında yorumlar yapmak, cinsel ilişki sırasında incitmek, acıtmak, tecavüz etmek, başka kişilerle ilişkiye zorlama, doğum kontrol yöntemlerini reddetmek, işyerinde müstehcen resimler

kullanmak, cinsel organına zarar vermek, fahişeye veya frijidi olmakla suçlamak, namus ve töre nedeni ile baskı uygulamak ve öldürmek gibi davranışlar bu başlık altında toplanabilir (13,22).

Genellikle fiziksel şiddetle beraber görülen cinsel şiddetin temelinde de geleneksel kadınlık ve erkeklik rolleri yatmaktadır. Toplumda mahrem bir alan, bir tabu olarak görülen cinsel şiddet çoğu zaman gizlenen, bu nedenle de tespiti oldukça güç bir olgudur. Cinsel şiddet, buna maruz kalan bir kadının üzerinde konuşmakta en çok zorlandığı şiddet türüdür (16).

Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet

Kadına yönelik ekonomik şiddet, kadının iradesi dışında onu çalışmaya zorlama ya da çalışmaktan alıkoyma gibi çeşitli eylem biçimlerini kapsamaktadır (16,23).

Kadının aile içinde ekonomik şiddete maruz kalma biçimleri çeşitlilik göstermektedir (16);

- Kadının parasını denetleme, kontrol etme
- Kadının çalışmadığı durumlarda evin iradesi için yetersiz para vermek
- Kredi kartına el koymak
- Kadını çalışmaya zorlama
- Mülkiyet hakkını kadının değil sadece kendi üzerine yapma
- Kadının eğitime almasına engel olma
- Kadının çalışmasına engel olma

2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetin Ortaya Çıkışını Etkileyen Etmenler

Kadına yönelik aile içi şiddetin ortaya çıkışını etkileyen etmenler; bireysel etmenler, ilişki etmenleri, yakın çevreye ait etmenler ve toplumsal etmenler olmak üzere 4 grupta açıklanmaktadır (2).

Bireysel etmenler: Eşlerin erken yaşta evlenmeleri, depresyon gibi psikiyatrik sorunlar ve kişilik bozuklukları, düşük gelire sahip olma, çocukken şiddete maruz kalma veya tanık olma.

İlişki etmenleri: Evlilikte çatışma yaşama ve ilişki problemlerini çözememe, ailede erkek hâkimiyetinin baskın olması, ailenin koruma ve destekleme işlevlerini yerine getirememesi.

Şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde bunu uygulamaz. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başladıktan sonra şiddet eğilimleri kendini gösterir. Şiddeti uygulayan kişiler, uyguladıkları bu şiddet karşısında elde edecekleri kazancın, şiddetin maliyetinden daha fazla olduğunu düşünse de, şiddeti uygulamaya devam ederler (4,24).

Yakın çevreye ilişkin etmenler: Yakın çevrenin şiddeti olağan algılayarak desteklemesi. Şiddeti yaşayan kadının yaşadığı şiddet nedeniyle suçlanması ya da şiddetin nedeninin şiddeti uygulayan erkek yerine kadında aranması, toplumdaki kadın-erkek arasındaki güç dengesizliğinden kaynaklanır ve toplumdaki statü koyu koruyucu bir işlev görür (2).

Toplumsal etmenler: Geleneksel, toplumsal cinsiyet normları, şiddeti destekleyen sosyal normlar. Kadına yönelik şiddetin kültürel dayanakları; var olan cinsiyetçi düzenin doğal olarak algılanması, kadının bir nesneye indirgenmesi, şiddete boyun eğmenin toplumsal yapı ve kültür tarafından desteklenmesi, fiziksel güç ve zor kullanmanın hoş görüyle karşılanması olarak belirtilmektedir (2).

2.3. Kadına Yönelik Şiddette Hemşirenin Rol ve Sorumlulukları

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada mücadele gerektiren çok önemli bir sorundur. Şiddete ilişkin tutumlar ise toplumda şiddetin yaygınlaşması ve devam etmesinde çok etkilidir. Yaygın bir sorun olan aile içinde kadına yönelik şiddete ilişkin toplumsal tutumların belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin nedenlerini anlayabilmek ve bu nedenlere ilişkin çözüm yollarını üretebilmek için önemlidir (2,3).

Beyazpınar (2010) çalışmasında “DSÖ(2002) kadın sağlığına verdiği ciddi zararlar nedeniyle ailede kadına yönelik şiddeti, ciddi ve öncelikli bir sağlık sorunu olarak kabul etmiştir. Aile içi şiddet özellikle halk sağlığı ile ilgili kaynaklarda “gizli ya da sessiz epidemi” olarak adlandırılmaktadır” şeklinde belirtmiştir (4). Bu konuda hemşirelere düşen en önemli sorumluluk kadınları şiddeti önleme ve şiddete maruz kaldığı zaman neler yapması gerektiği konusunda bilgilendirmektedir. Özellikle de kadın sağlığı kliniklerinde çalışan hemşire ve ebelere önemli roller düşmektedir. Hemşireler kadınlara şiddet türleri, şiddetin nedenleri ve sonuçları hakkında eğiterek ve olası çözüm yollarını öğreterek etkili olabilirler (5,6) . Hemşirelerin, kadına yönelik şiddeti fark etmemeleri ya da kayıtsız kalmaları, bazen yargılayıcı olmaları, mesleki sorumluluk olarak görmemeleri ya da yeterli bilgiye sahip olmamaları şiddete müdahaleyi engelleyebilmektedir (3,4) .

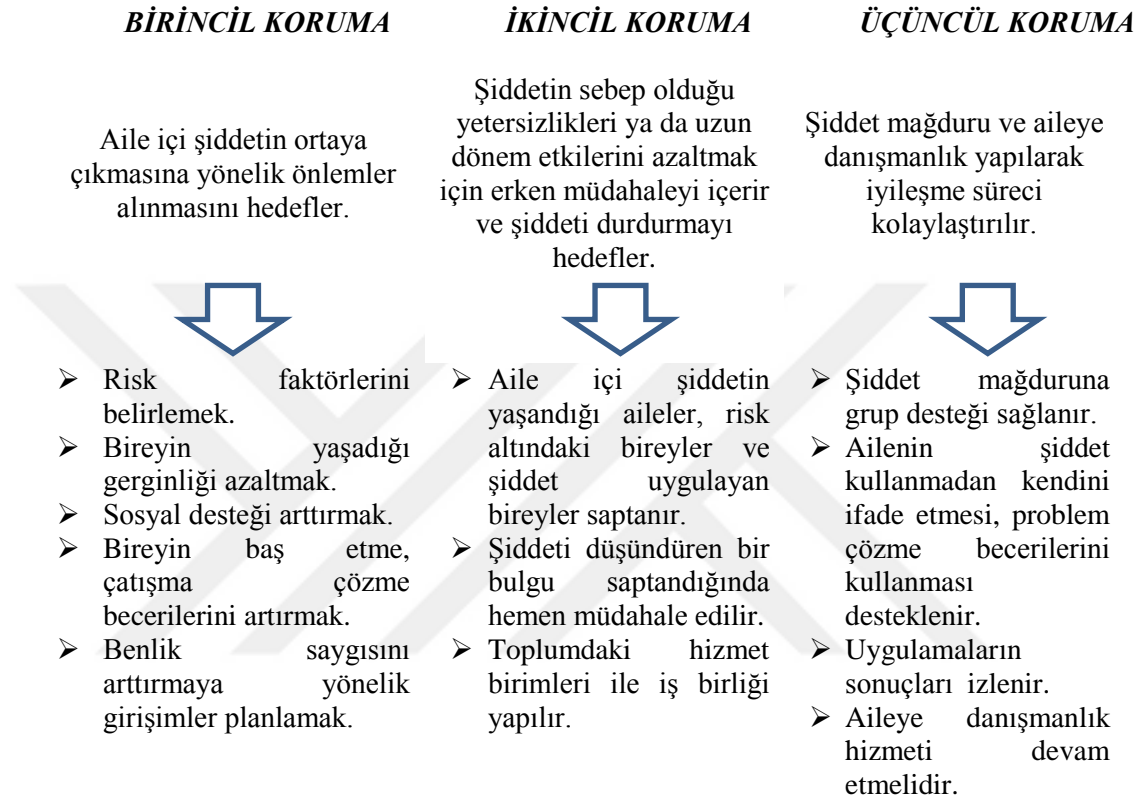
Sağlık çalışanları için kadına yönelik şiddetin öncelikli sorun olma nedenleri arasında;

- Kadın nüfusun önemli bir bölümü için şiddetin yaygın ve ciddi sağlık sorunları yaratması,
- Şiddetin birçok önemli sağlık sorununa doğrudan olumsuz etkisi olması (güvenli annelik, aile planlaması, cinsel yolla bulaşan hastalıkların önlenmesi);
- Sağlık çalışanlarının, şiddete uğramış birçok kadın için tek ilişki kurdukları, onlara destek ve bilgi verebilecek konumda olması,
- Şiddetin sadece sosyal bir sorun değil, ayrıca önemli bir sağlık sorununun da olması yer almaktadır (13).

Sağlık çalışanları toplumda şiddetin azaltılmasında; şiddeti önleme, şiddetten korunma ve şiddete erken müdahalede daha etkin bir rol almalıdırlar (14). Aile içi şiddet yaşayan kadınların belirlenmesi ve desteklenmesi hem kadının, hem de toplumun sağlığını korumada önemlidir. Ebe ve hemşirelerin aile içi kadına yönelik şiddetin belirlenmesi, sevk edilmesi, yüksek risk grubunda olan kadınların desteklenmesi ve bakımında önemli rolleri bulunmaktadır. Ebe ve hemşireler tarafından yapılan girişimler, şiddetin kadının ve ailesinin üzerindeki kısa ve uzun süreli etkilerini azaltabilir (25). Sağlık personelinin algı ve değerleri şiddetin ele alınmasını etkilemiştir. Sağlık personeli de şiddetin uygulandığı toplumun bir bireyidir ve şiddet durumu ile karşılaştığında zihninde taşıdığı inançlara bağlı olarak öfke, şaşkınlık, keder, elem gibi duygular şiddete yaklaşımını etkileyebilmektedir. Bu nedenle evde, toplumda şiddeti önleme ve şiddeti azaltmada “şiddete hoşgörü göstermeyen” bir anlayışın oluşturulması,

her bireyin şiddete son verme yönünde sorumluluk alması ve çaba göstermesi önemlidir (3,8).

Temel sağlık hizmetleri doğrultusunda, aile içi şiddete yaklaşımda hemşirelik yaklaşımları birincil, ikincil, üçüncül koruma basamakları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Kaynak: Yaman, 2010; Sarıbyık, 2012.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını ve bu tutumlara etki eden faktörleri belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte bir çalışmadır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 1, 2, 3. ve 4.sınıflarına devam eden öğrencilerle Mayıs-Haziran 2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünün 1, 2, 3 ve 4.sınıflarına devam eden 192 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeden evren üzerinde çalışılmış, veri toplama tarihlerinde okulda olmayan, çalışmaya katılmaya gönüllü olmayan öğrenciler olması nedeniyle araştırma 152 öğrenci (%79,2) ile tamamlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışma öncesinde oluşturulan taslak soru formu, benzer yaş gruplarındaki beslenme ve diyetetik bölümüne devam eden on öğrenciye uygulanmış, anlaşılmayan ifadeler düzenlenerek anket formuna son hali verilmiştir. Katılımcıların demografik ve ailesel özelliklerine yönelik 16 soruluk anket formu ve “İSKEBE Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Anket formları, katılımcıların kendilerine verilerek doldurmaları istenmiş, anket bitiminde araştırmacı tarafından teslim alınmıştır. Veri toplama işlemi 5-10 dakika kadar sürmüştür.

3.4.1. Veri Toplama Araçları

Soru formu içerik olarak bazı sosyo-demografik ve aile özelliklerine yönelik sorulardan ve kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçekten oluşmaktadır. Kullanılan soru formu EK-1’de sunulmuştur.

Sosyo-demografik ve ailesel özellikler: Soru formunda; kişilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin 4 soru, ailesel özelliklere yönelik 12 soru yer almaktadır. Sosyo-demografik özellikler için; cinsiyet, devam edilen sınıf, yaş ve en uzun süre ile yaşanan yer sorgulanmıştır. Ailesel özelliklere yönelik; anne ve babanın öğrenim durumu, anne ve babanın çalışma durumu, ailenin ekonomik durumu, aile tipi, kardeş sayısı, aile içi sorunlarda kimin söz sahibi olduğu, eğitim- öğretim konularında kimin söz sahibi olduğu, parasal konularda kimin söz sahibi olduğu, aile ilişkilerinin nasıl olduğu, aile içinde şiddete yanık olma/ maruz kalma durumu sorgulanmıştır.

Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği): Yalçın Kanbay tarafından 2016 yılında geliştirilmiş, iki faktör ve 30 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçme aracıdır. Ölçeğin, “bedene yönelik tutumlar” ve “kimliğe yönelik tutumlar” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır.

Bedene yönelik tutumlar (Cinsel ve fiziksel şiddet): 16 madde (3,4, 8, 9,10, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 26, 28 ve 30. maddeler)

Kimliğe yönelik tutumlar (Psikolojik ve ekonomik şiddet): 14 madde (1, 2, 5, 6, 7, 11, 13, 18, 19, 21, 23, 24, 27 ve 29. maddeler) şeklinde gruplanmaktadır.

Ölçekte 5. ve 24. Sorular tersinden puanlanmaktadır. İki faktörden alınan puanların toplanmasıyla ölçek toplam puanı elde edilmektedir. Ölçekte, ‘1=tamamen katılıyorum’, ‘2=katılıyorum’, ‘3=kararsızım’, ‘4=katılmıyorum’, ‘5=hiç katılmıyorum’ şeklinde beşli cevap seçeneği vardır. Ölçeğin puanlamasında her soru 1-5 arasında puanlanmaktadır. Puanların yüksekliği kadına şiddete karşı olduğunu, puanın düşük olması ise kadına yönelik şiddete karşı olmadığını göstermektedir. Birinci faktörden alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80’dir. İkinci faktörden alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan ise 70’dir. Ölçeğin genelinden ise alınabilecek en düşük puan 30 en yüksek puan ise 150’dir. Gerekli hesaplamalar yapıldığında, 90

puanın üzerinde alan bireylerin kadına şiddete karşı olduğu, 90 puanın altında olanların ise kadına şiddete karşı olmadığı şeklinde yorumlanmaktadır. Kanbay, ölçeğin cronbach α değerini birinci faktör için .80; ikinci faktör için .83 ve ölçeğin geneli için .86 olarak belirlemiştir. Ölçeğin en az ilkokul mezunu, 15-65 yaş arası yaşa sahip bireylerde uygulanabileceği belirtilmiştir (26).

3.5. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı değişken: Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği) ve Alt Ölçekleri puan ortalaması

Bağımsız değişkenler: Katılımcıların sosyo-demografik ve ailesel özellikleri

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan en düşük, en yüksek, frekans ve oran değerleri kullanılmıştır.

Değişkenlerin dağılımı kolmogorov simirnov test ile ölçülmüş, nicel verilerin analizinde Kruskal-wallis, Man-whitney U test, independent t testi ve Anova testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3.7. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Araştırmaya, sadece hemşirelik bölümü öğrencileri alınmıştır. Örneklem grubundaki erkek ve kız öğrencilerinin sayıca homojen dağılım göstermemesi (kız: 122; erkek: 30) çalışmanın sınırlılıkları arasındadır. Katılımcıların erkek/kız arkadaşının olma durumu, memleketi, şiddete yönelik herhangi bir eğitim alma durumu, şiddet durumunda ne yapılması gerektiğine yönelik bilgilerin alınmaması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Ayrıca, öğrencilerden daha önce şiddete tanık/maruz kaldığını belirten öğrencilerin ne tür şiddete maruz kaldığı/ tanık olduğunun sorgulanmamış olması da çalışmanın sınırlılıkları arasında yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakóltesi Hemşirelik bölümü öğrencilerine genellenebilir.

3.8. Araştırmanın Etik İlkeleri

Veri toplama işlemi öncesinde Okan Üniversitesi Etik Kurul onayı alınmıştır (Ek-2). Etik kurul onayı sonrasında, araştırma kapsamına alınan öğrencilere araştırma ile ilgili bilgi verilerek istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları konusunda bilgi verilmiş ve öğrencilerin yazılı onamları alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin ölççekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=152)

Değişkenler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	122	80,3
	Erkek	30	19,7
Devam edilen sınıf	1.sınıf	26	17,1
	2.sınıf	65	42,8
	3.sınıf	26	17,1
	4.sınıf	35	23,0
Yaş Grubu	18-20 yaş	23	15,1
	21-23 yaş	81	53,3
	24 yaş ve üzeri	48	31,6
En uzun süre ile yaşanan yer	İlçe/köy/kasaba	37	24,3
	İl	55	36,2
	Büyükşehir	60	39,5
Anne öğrenim durumu	Okur yazar değil	7	4,6
	İlköğretim	64	42,1
	Ortaöğretim	60	39,5
	Üniversite	21	13,8
Baba öğrenim durumu	İlköğretim	43	28,3
	Ortaöğretim	75	49,3
	Üniversite	34	22,4
Annenin çalışma durumu	Çalışıyor	39	25,7
	Çalışmıyor	113	74,3
Babanın çalışma durumu	Çalışıyor	127	83,6
	Çalışmıyor	25	16,4
	Toplam	152	100,0

Çalışmaya katılan öğrencilerin %80,3'ü kız, %42,8'i ikinci sınıf öğrencisi ve %53,3'ü 21-23 yaş grubundadır. Öğrencilerin %39,5'i en uzun süre ile büyükşehirde

yaşadığını, %42,1'i annesinin ilköğretim mezunu olduğunu, %49,3'ü babasının orta öğretim mezunu olduğunu, %74,3'ü annesinin çalışmadığını ve %16,4'ü babasının çalışmadığını ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Aile Özelliklerinin Dağılımı (N=152)

Değişkenler		Sayı (n)	Yüzde (%)
Ailenin ekonomik durumu	Düşük	-	-
	Orta	102	67,1
	Yüksek	50	32,9
Aile tipi	Çekirdek aile	134	88,2
	Geniş aile	18	11,8
Kardeş sayısı	Yok	14	9,2
	Bir	63	41,4
	İki-Üç	56	36,8
	Dört ve üzeri	19	12,5
Aile içi sorunlarda kimin sözünün geçtiği	Anne	8	5,3
	Baba	20	13,2
	Anne-baba ortak	42	27,6
	Tüm aile bireyleri ortak	82	53,9
Ailede eğitim-öğretim konularında kimin sözünün geçtiği	Anne	12	7,9
	Baba	12	7,9
	Anne-baba ortak	34	22,4
	Tüm aile bireyleri ortak	94	61,8
Ailede parasal konularda kimin sözünün geçtiği	Anne	13	8,6
	Baba	36	23,7
	Anne-baba ortak	50	32,9
	Tüm aile bireyleri ortak	53	34,9
Aile ilişkilerini nasıl tanımladığı	Kötü	4	2,6
	İyi	79	52,0
	Çok iyi	69	45,4
Aile içinde şiddete tanık olma/maruz kalma durumu	Olmadı	143	94,1
	Oldu	9	5,9
	Toplam	152	100,0

Öğrencilerin Aile Özelliklerinin dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir. Öğrencilerin %67,1’i ailesinin ekonomik durumunun orta seviyede olduğunu, %88,2’si çekirdek aileye sahip olduğunu ve %41,4’ü bir kardeşi olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %53,9’u aile içi sorunlarda, %61,8’i eğitim-öğretim konularında ve %34,9’u parasal konularda tüm aile bireylerinin ortak karar aldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %2,6’sı aile ilişkilerinin kötü olduğunu ve %5,9’u aile içinde şiddete tanık olduğunu/maruz kaldığını belirtmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Faktörler ve Ölçek Toplam	Ort	Ss	Min.	Max.
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	73,77	11,29	16	80
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	53,86	11,96	22	70
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	127,76	21,52	38	150

Öğrencilerin İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 3’te gösterilmiştir. “Bedene Yönelik Tutumlar” alt ölçeği puan ortalaması $73,77 \pm 11,29$; “Kimliğe Yönelik Tutumlar” alt ölçeği $53,86 \pm 11,96$ ve İSKEBE Tutum ölçeği toplam puan ortalaması $127,76 \pm 21,52$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Cinsiyet	n	Ort	Ss	t	p*
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Kız	122	75,86	8,49	4,954	0,000
	Erkek	30	65,26	16,41		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Kız	122	57,06	9,77	7,897	0,000
	Erkek	30	40,83	11,30		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Kız	122	133,09	16,76	7,088	0,000
	Erkek	30	106,10	25,17		

$p < 0,000$

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 4’te gösterilmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$). Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre kadına şiddete daha fazla karşı oldukları görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Devam Ettikleri Sınıflara Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Sınıf	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	1.Sınıf	26	73,76	10,95	2,806	,423
	2.Sınıf	65	73,30	11,29		
	3.Sınıf	26	77,88	3,47		
	4.Sınıf	35	71,60	14,51		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	1.Sınıf	26	51,53	11,02	4,002	,261
	2.Sınıf	65	53,41	12,69		
	3.Sınıf	26	57,53	9,56		
	4.Sınıf	35	53,68	12,67		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	1.Sınıf	26	125,30	19,52	4,196	,241
	2.Sınıf	65	127,03	22,75		
	3.Sınıf	26	135,42	12,62		
	4.Sınıf	35	125,28	25,06		

Öğrencilerin devam ettikleri sınıfa göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 5’te gösterilmiştir. Öğrencilerin devam ettikleri sınıf ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerin, diğer sınıflardaki öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Yaş Grubu	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	18-20 yaş	23	75,52	5,75	,051	,975
	21-23yaş	81	73,34	12,05		
	24 yaş ve üzeri	48	73,66	12,04		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	18-20 yaş	23	52,95	11,64	,489	,783
	21-23yaş	81	53,82	11,77		
	24 yaş ve üzeri	48	54,35	12,62		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	18-20 yaş	23	128,47	15,83	,565	,754
	21-23yaş	81	127,25	22,23		
	24 yaş ve üzeri	48	128,22	23,00		

Öğrencilerin yaş gruplarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 6’da gösterilmiştir. Öğrencilerin yaş grupları ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Öğrencilerin En Uzun Süre Yaşadıkları Yere Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Yaşanılan Yer	n	Ort	Ss	F	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	İlçe/köy/kasaba	37	74,24	9,97	1,788	,171
	İl	55	71,58	15,17		
	Büyükşehir	60	75,50	6,87		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	İlçe/köy/kasaba	37	55,05	11,01	,324	,724
	İl	55	53,00	13,04		
	Büyükşehir	60	53,91	11,61		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	İlçe/köy/kasaba	37	129,29	19,25	,740	,479
	İl	55	124,94	26,99		
	Büyükşehir	60	129,41	16,76		

Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yere göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 7'de gösterilmiştir. Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yer ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8. Öğrencilerin Annelerinin Öğrenim Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Anne Öğrenim Durumu	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Okur yazar değil	7	66,71	17,96	6,881	,076
	İlköğretim	64	73,56	10,75		
	Ortaöğretim	60	75,00	8,52		
	Üniversite	21	75,28	16,26		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Okur yazar değil	7	50,42	13,51	2,792	,425
	İlköğretim	64	52,85	12,80		
	Ortaöğretim	60	54,33	10,49		
	Üniversite	21	56,71	12,93		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Okur yazar değil	7	117,14	29,38	3,715	,294
	İlköğretim	64	126,73	21,93		
	Ortaöğretim	60	129,33	16,90		
	Üniversite	21	130,00	28,71		

Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 8’de gösterilmiştir. Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 9. Öğrencilerin Babalarının Öğrenim Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Baba Öğrenim Durumu	n	Ort	Ss	F	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	İlköğretim	43	73,86	10,22	,063	,939
	Ortaöğretim	75	74,00	10,70		
	Üniversite	34	75,17	13,87		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	İlköğretim	43	52,93	10,86	,217	,805
	Ortaöğretim	75	54,44	12,30		
	Üniversite	34	55,76	12,77		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	İlköğretim	43	127,25	20,03	,073	,930
	Ortaöğretim	75	128,44	20,79		
	Üniversite	34	129,94	25,25		

Öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 9’da gösterilmiştir. Öğrencilerin babalarının öğrenim durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Anne Çalışma Durumu	n	Ort	Ss	t	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Çalışıyor	39	74,12	11,56	,225	,822
	Çalışmıyor	113	73,65	11,24		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Çalışıyor	39	55,51	10,55	1,000	,319
	Çalışmıyor	113	53,29	12,28		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Çalışıyor	39	129,89	21,06	,715	,476
	Çalışmıyor	113	127,03	21,72		

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 10'da gösterilmiştir. Öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Çalışma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Baba Çalışma Durumu	n	Ort	Ss	MU	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Çalışıyor	127	73,88	11,10	1530,500	,765
	Çalışmıyor	25	73,24	12,41		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Çalışıyor	127	53,97	12,09	1499,000	,646
	Çalışmıyor	25	53,28	11,47		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Çalışıyor	127	127,93	21,36	1536,500	,800
	Çalışmıyor	25	126,92	22,73		

Öğrencilerin babalarının çalışma durumlarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması Tablo 11'de gösterilmiştir. Öğrencilerin babalarının

çalışma durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12. Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Durumlarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Ekonomik Durum	n	Ort	Ss	MU	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Orta	102	74,87	8,76	1,721	,087
	Yüksek	50	71,54	15,06		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Orta	102	53,59	11,87	,387	,699
	Yüksek	50	54,40	12,24		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Orta	102	128,66	19,11	,733	,465
	Yüksek	50	125,94	25,86		

Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 12’de gösterilmiştir. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 13. Öğrencilerin Aile Tipine Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Aile Tipi	n	Ort	Ss	MU	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Çekirdek	134	73,28	11,83	993,000	,201
	Geniş	18	77,44	4,46		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Çekirdek	134	53,72	12,23	1186,500	,911
	Geniş	18	54,88	9,94		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Çekirdek	134	127,15	22,41	1166,500	,822
	Geniş	18	132,33	12,70		

Öğrencilerin aile tipine göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 13’te gösterilmiştir. Öğrencilerin aile tipi ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). İstatistiksel

olarak anlamlı olmamakla birlikte, geniş aileye sahip olan öğrencilerin, çekirdek aileye sahip olan öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Kardeş Sayısı	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Yok	14	71,92	14,20	1,082	,781
	Bir	63	74,46	11,81		
	İki-Üç	56	73,08	11,46		
	Dört ve üzeri	19	74,89	5,89		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Yok	14	54,28	12,14	,892	,827
	Bir	63	54,61	12,10		
	İki-Üç	56	52,73	12,09		
	Dört ve üzeri	19	54,36	11,61		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Yok	14	126,21	25,38	1,230	,746
	Bir	63	129,23	22,29		
	İki-Üç	56	126,00	21,58		
	Dört ve üzeri	19	129,26	16,23		

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 14'te gösterilmiştir. Öğrencilerin kardeş sayıları ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Öğrencilerin Aile İçi Sorunlarda Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Söz Sahibi Olan Kişi	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Anne	8	68,75	17,89	5,436	,143
	Baba	20	72,35	8,51		
	Anne-baba ortak	42	76,04	8,02		
	Tüm aile bireyleri ortak	82	73,45	12,43		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Anne	8	49,50	12,20	4,996	,172
	Baba	20	49,85	12,32		
	Anne-baba ortak	42	55,66	10,94		
	Tüm aile bireyleri ortak	82	54,34	12,24		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Anne	8	118,25	29,06	6,245	,100
	Baba	20	122,20	18,32		
	Anne-baba ortak	42	131,95	17,71		
	Tüm aile bireyleri ortak	82	127,91	22,96		

Öğrencilerin aile içi sorunlarda kimin söz sahibi olduğuna göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 15’te gösterilmiştir. Öğrencilerin aile içi sorunlarda kimin söz sahibi olduğu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 16. Öğrencilerin Ailede Eğitim-Öğretim Konularında Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Söz Sahibi Olan Kişi	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Anne	12	72,75	15,41	1,702	,637
	Baba	12	72,66	10,86		
	Anne-baba ortak	34	73,44	6,78		
	Tüm aile bireyleri ortak	94	75,44	12,13		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Anne	12	55,16	11,99	1,461	,691
	Baba	12	50,41	15,09		
	Anne-baba ortak	34	52,85	10,92		
	Tüm aile bireyleri ortak	94	54,50	11,97		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Anne	12	127,91	26,57	,964	,810
	Baba	12	123,08	24,39		
	Anne-baba ortak	34	128,58	16,17		
	Tüm aile bireyleri ortak	94	128,05	22,41		

Öğrencilerin ailede eğitim-öğretim konularında kimin söz sahibi olduğuna göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 16’da gösterilmiştir. Öğrencilerin eğitim-öğretim konularında kimin söz sahibi olduğu ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 17. Öğrencilerin Ailede Parasal Konularda Kimin Söz Sahibi Olduğuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Söz Sahibi Olan Kişi	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Anne	13	71,30	14,64	4,957	,025
	Baba	36	71,63	13,07		
	Anne-baba ortak	50	74,64	7,62		
	Tüm aile bireyleri ortak	53	76,07	9,95		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Anne	13	53,53	12,90	9,866	,020
	Baba	36	48,41	13,75		
	Anne-baba ortak	50	54,80	9,63		
	Tüm aile bireyleri ortak	53	56,75	11,49		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Anne	13	127,84	26,20	9,298	,026
	Baba	36	120,05	24,05		
	Anne-baba ortak	50	130,64	16,31		
	Tüm aile bireyleri ortak	53	131,01	22,01		

Öğrencilerin ailede parasal konularda kimin söz sahibi olduğuna göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 17’de gösterilmiştir. Öğrencilerin parasal konularda kimin söz sahibi olduğu ile İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Tüm aile bireylerinin ortak karar verdiğini belirtenlerin puanları en yüksekken; babanın karar verdiğini söyleyenlerin puanları en düşük olarak bulunmuştur.

Tablo 18. Öğrencilerin Aile İlişkilerini Nasıl Tanımladığına Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Aile İlişkilerinin Nasıl Olduğu	n	Ort	Ss	KW	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Kötü	4	71,48	12,55	2,219	,528
	İyi	79	73,97	10,70		
	Çok iyi	69	73,88	11,14		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Kötü	4	56,25	10,11	2,323	,508
	İyi	79	53,77	11,56		
	Çok iyi	69	53,78	12,33		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Kötü	4	125,52	21,58	2,455	,483
	İyi	79	127,87	20,57		
	Çok iyi	69	127,81	21,73		

Öğrencilerin aile ilişkilerini nasıl tanımladığına göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 18’de gösterilmiştir. Öğrencilerin aile ilişkilerini nasıl tanımladığı ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 19. Öğrencilerin Aile İçinde Şiddete Tanık Olma/ Maruz Kalma Durumuna Göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve Alt Ölçekleri Puan Ortalaması (N=152)

Alt Ölçekler ve Toplam Ölçek	Tanık Olma Durumu	n	Ort	Ss	MU	p
Bedene Yönelik Tutumlar (Cinsel ve Fiziksel Şiddet)	Olmadı	143	74,27	10,76	443,500	,100
	Oldu	9	65,77	16,51		
Kimliğe Yönelik Tutumlar (Psikolojik ve Ekonomik Şiddet)	Olmadı	143	54,39	11,65	400,500	,058
	Oldu	9	45,33	53,86		
İSKEBE Tutum Ölçeği Toplam Puanı	Olmadı	143	128,81	20,64	401,000	,058
	Oldu	9	111,11	29,17		

Öğrencilerin aile içinde şiddete tanık olma/ maruz kalma durumuna göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması Tablo 19’da gösterilmiştir. Öğrencilerin aile içinde şiddete tanık olma/ maruz kalma ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını ve bu tutumlara etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular literatürden faydalanarak yorumlanmış ve tartışılmıştır.

Öğrencilerin %53,9'u aile içi sorunlarda, %61,8'i eğitim-öğretim konularında ve %34,9'u parasal konularda tüm aile bireylerinin ortak karar aldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %2,6'sı aile ilişkilerinin kötü olduğunu ve %5,9'u aile içinde şiddete tanık olduğunu/maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 2).

Aile içi konularda öğrencilerin görüşlerinin alınmıyor olması, aile ortamının demokratik olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, aile içi konularda annelerin görüşlerinin en az dikkate alındığı görülmektedir. Bu bulgu, toplumumuzda kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı olduğu ve kadının tek başına karar verme yetkisinin sınırlı olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Öğrencilerin aile içi ilişkilerin büyük oranda iyi olması ve aile içinde şiddete tanık olma oranının düşük olması sevindirici bir bulgudur. Yiğitalp ve ark. (2007), son sınıf üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin %6,2'si; erkek öğrencilerin %7,9'u son 15 gün içinde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (27). Bu bulgu, çalışma bulgusu ile benzerlik gösterirken; Kula'nın (2010) çalışmasında, katılımcıların %18,2'si aile içinde herhangi bir şiddete tanık olduklarını belirtmiştir (2).

Öğrencilerin İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması incelendiğinde; "Bedene Yönelik Tutumlar" alt ölçeği puan ortalaması $73,77 \pm 11,29$; "Kimliğe Yönelik Tutumlar" alt ölçeği $53,86 \pm 11,96$ ve İSKEBE Tutum ölçeği puan ortalaması $127,76 \pm 21,52$ olarak bulunmuştur (Tablo 3). Bu sonuçlar, öğrencilerin kadına yönelik şiddete karşı puanlarının yüksek olduğunu, dolayısıyla öğrencilerin kadına şiddete karşı olduklarını göstermektedir. Hemşirelerin, kadına yönelik şiddeti fark etmemeleri ya da kayıtsız kalmaları, bazen yargılayıcı olmaları, mesleki sorumluluk olarak görmemeleri ya da yeterli bilgiye sahip olmamaları şiddete müdahaleyi engelleyebilmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin puanlarının yüksek olması, mesleki farkındalıklarının oluştuğunu göstermesi açısından sevindirici bir bulgudur. Ölçeği geliştiren ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Kanbay (2016), ölçeğin birinci faktöründen en yüksek 80 puan; ikinci faktöründen en yüksek puanın 70 ve

ölçeğin genelinden en yüksek 150 puan alınabileceğini belirtmiştir (26). Çalışma sonuçları, Kanbay'ın (2016) çalışmasında belirtilmiş olan üst değerlere yakın olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin *cinsiyetleri* ile İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmış ($p<0,05$); kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir (Tablo 4). Bu sonuç, erkek öğrencilerin kendi cinsiyetlerini koruma ihtiyaçlarından veya istismara şiddette sebep olan şeyleri anlayamadıkları için kadınlara göre şiddet gösteren erkekleri daha az suçlama eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanmıştır. Literatürde, çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Locke ve Richman (1999) çalışmasında, kadınların benzer bir şiddette maruz kalma ihtimalleri olduğu için ve kendi cinsiyetinden olanları destekleme ihtiyaçlarından ötürü şiddet mağdurlarını anlamaya daha eğilimli oldukları belirtilmiştir (28). Sakallı Uğurlu ve Ulu (2003) öğrencilerle yaptıkları tutum çalışmasında benzer şekilde erkek katılımcıların evlilik içinde kadına yönelik şiddette daha toleranslı tutumlara sahip olduklarını bulunmuştur (29). Ercan'ın (2009) öğrencilerle gerçekleştirdiği araştırmasında, erkeklerin kadınlara göre ciddi oranda daha fazla kadına yönelik fiziksel şiddeti destekler tutum sergiledikleri, bu durumun erkeklerin toplum içinde avantajlı konumlarını korumak istemeleri ve ataerkil toplumlarda kadını koruma görevi ve buna bağlı olarak baskı altında tutma hakkının erkeklere verilmesiyle açıklanabileceğini vurgulamıştır (30). Kula'nın (2010) çalışmasında, kadın ve erkekler arasında evlilik içinde kadına yönelik cinsel, duygusal, ekonomik ve fiziksel şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (2). Sarıbiyık'ın (2012) çalışmasında, katılımcıların cinsiyetleri ile kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark bulunmuş, kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p< 0.05$) (13).

Öğrencilerin *devam ettikleri sınıfa* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerin, diğer sınıflardaki öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir (Tablo 5). Bu sonuç, üçüncü sınıf öğrencilerin almış oldukları Kadın

Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersi sırasında kadına yönelik şiddet konularının ele alınmasının öğrencilerde farkındalık oluşturmuş olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Çalışma bulgunda, dördüncü sınıftaki öğrencilerin puanlarının diğer gruplara oranla düşük olmasına bir yorum getirilememiştir. Çalışma bulgusunun aksine, Kula'nın (2010) çalışmasında öğrencilerin sınıfları ile evlilik içinde kadına yönelik duygusal ve fiziksel şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($p<0,05$); cinsel ve ekonomik şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (2). Bu farklılığın, örneklem gruplarının farklı olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür.

Öğrencilerin *yaş gruplarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 6). Bu sonuç, öğrencilerin yaş grupları arasında ciddi farklılıkların olmamasından kaynaklanmış olabilir. Ayrıca, bu sonuç her yaş grubunun birbirine benzer duyarlılıkta olduğunu göstermektedir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Sarıbiyık'ın (2012) çalışmasında, katılımcıların yaşları ile kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p> 0.05$) (13). Kadına yönelik şiddet, her yaş grubundan bireyin karşı çıkması ve tolerans göstermemesi beklenen bir durumdur.

Öğrencilerin *en uzun süre yaşadıkları yere* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 7). Kadına yönelik şiddetin daha çok kırsal alanda yaygın olduğu ile ilgili görüşler mevcuttur. Ancak çalışma bulgusunda, kırsal alanda yaşayan öğrenci sayısının ($n:37$) az olmasının bu sonuçta etkili olabileceği düşünülmektedir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Kılıç'ın (1999) çalışmasında, en uzun süre ile yaşanan yerin aile içi kadına yönelik şiddet ölçeği toplam puanını etkilemediği saptanmıştır (22). Her nerede ve ne şekilde olursa olsun, kadına yönelik şiddet kabul edilemez bir gerçektir.

Öğrencilerin *annelerinin öğrenim durumlarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 8). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, okuryazar olmayanların ($n:7$) puanları, diğerlerine göre daha düşük bulunmuş, düşük eğitim seviyesinde olanların kadına yönelik şiddete daha olumlu baktıkları görülmüştür.

Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Kula'nın (2010) çalışmasında, öğrencilerin annelerinin öğrenim durumu ile evlilik içinde kadına yönelik şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (2). Sarıbyık'ın (2012) çalışmasında, katılımcıların annelerinin eğitim durumu ile kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p> 0.05$) (13).

Öğrencilerin *babalarının öğrenim durumlarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 9). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin kadına yönelik şiddeti daha kabul edilebilir gördükleri belirlenmiştir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Sarıbyık'ın (2012) çalışmasında, katılımcıların babalarının eğitim durumu ile kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p>0.05$) (13). Çalışma bulgusunun aksine, Kula'nın (2010) çalışmasında, öğrencilerin babalarının öğrenim durumu ile evlilik içinde kadına yönelik şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($p<0,05$); düşük eğitim düzeyine sahip erkeklerin şiddete daha meyilli oldukları belirlenmiştir (2).

Öğrencilerin *annelerinin çalışma durumlarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 10). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir. Kadının ekonomik özgürlüğünün olması, kadına yönelik şiddeti bir kader olarak görmediği şeklinde yorumlanmaktadır. Oysa ki, ekonomik olarak özgürlüğü olmayan kadınlar, şiddete katlanmak zorunda olduğunu düşünmekte ve yaşadığı sıkıntıları sessizce kabul etmektedir.

Öğrencilerin *babalarının çalışma durumlarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 11). Şiddetle ilgili genel görüş, eğitim seviyesi düşük ve çalışmayan kişilerin şiddete daha olumlu baktıkları şeklindedir. Bu çalışmada, babası çalışmayan öğrenci sayısının az olmasının ($n:25$) çalışma sonucunda etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Öğrencilerin *ailelerinin ekonomik durumlarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 12). Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Sarıbyık'ın (2012) çalışmasında, katılımcıların gelir durumları ile kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (13). Çalışma bulgusunun aksine, Kocacık ve Çağlayandereli'nin (2009) çalışmasında, gelir düzeyi ile şiddet arasında ilişki olduğu, gelir düzeyi düşük ailelerde şiddetin daha çok görüldüğü belirtilmektedir (31). Kula'nın (2010) çalışmasında, öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik düzeyi ile evlilik içinde kadına yönelik şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($p<0,05$); düşük sosyoekonomik gelir düzeyi bulunan ailelerde şiddetin daha çok görüldüğü belirlenmiştir (2).

Öğrencilerin *aile tipine* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 13). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, geniş aileye sahip olan öğrencilerin, çekirdek aileye sahip olan öğrencilere göre kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları belirlenmiştir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Kılıç'ın (1999) çalışmasında, aile tipinin aile içi kadına yönelik şiddet ölçeği toplam puanını etkilemediği saptanmıştır (22). Kocacık ve Çağlayandereli'nin (2009) çalışmasında, aile tipi ile şiddet arasında ilişki olmadığı belirtilmektedir (31).

Öğrencilerin *kardeş sayılarına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 14). Çalışma bulgusunun aksine, Kılıç'ın (1999) çalışmasında, kardeş sayısının aile içi kadına yönelik şiddet ölçeği toplam puanını etkilediği ($p<0,05$); çocuk sayısının artmasının şiddete maruz kalmayı arttırdığı saptanmıştır (22). Bu farklılığın, örneklem gruplarının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Öğrencilerin *aile içi sorunlarda kimin söz sahibi olduğuna* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 15). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, aile içinde anne-baba ortak ve tüm aile bireyleri ortak karar verdiğini belirten öğrencilerin kadına yönelik şiddete daha fazla karşı oldukları görülmektedir. Bu sonuç,

demokratik yapıya sahip olan ailelerde kararların ortak alınmasının, bireylerini görüşlerine değer verilmesinin kadına yönelik şiddete bakış açısını da etkilediği şeklinde yorumlanmıştır. Anne-babanın ortak karar verdiğini belirten öğrencilerin, kadına yönelik şiddete daha karşı oldukları, aile de anne ve babanın eşit derecede söz sahibi olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Öğrencilerin *ailede eğitim-öğretim konularında kimin söz sahibi olduğuna* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 16). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, tüm aile bireylerinin ortak karar verdiğini belirten öğrencilerin, kadına yönelik şiddete karşı oldukları görülmektedir. Bu sonuç, ailede tüm bireylerin eğitim-öğretim konusunda görüşlerinin dikkate alındığını, ailedeki tüm bireylerin görüşlerinin önemsendiğini göstermektedir.

Öğrencilerin *ailede parasal konularda kimin söz sahibi olduğuna* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$) (Tablo 17). Tüm aile bireylerinin ortak karar verdiğini belirtenlerin puanları en yüksekken; babanın karar verdiğini söyleyenlerin puanları en düşük olarak bulunmuştur. Ataerkil toplum yapısında, babanın ailenin reisi olması, ailenin geçimi sağlamakla yükümlü olan kişi olarak sorumlu tutulmasının bu sonuçta etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Bu sonuç, çalışma bulgusunda annelerin çalışma oranı (%25,7) göz önüne alındığında, evin geçimini babanın karşılıyor olması nedeniyle parasal konularda daha fazla söz sahibi olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Öğrencilerin *aile ilişkilerini nasıl tanımladığına* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 18). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, aile ilişkilerinin kötü olduğunu belirtenlerin (n:4) kadına yönelik şiddeti daha kabul edebilir algıladıkları görülmektedir. Aile ilişkilerinin kötü olduğunu belirten öğrencilerin, aile içinde şiddete tanık olmuş olabilecekleri, bu nedenle de şiddeti normal bir durum olarak algıladıkları düşünülebilir. Ancak, örneklem sayısının homojen dağılım göstermemiş olmasının da böyle bir genelleme yapmadan önce dikkate alınması gerekmektedir.

Öğrencilerin *aile içinde şiddete tanık olma/ maruz kalma durumuna* göre İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 19). İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, şiddete tanık olduğunu/maruz kaldığını belirtenlerin (n:9) bir süre sonra şiddeti kabullendiği düşünülmektedir. Çalışma bulgusu ile benzer şekilde, Kula'nın (2010) çalışmasında, öğrencilerin aile içinde şiddete tanık olma/ maruz kalma durumu ile evlilik içinde kadına yönelik şiddette ilişkin tutum puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (2). Sarıbüyük'in (2012) çalışmasında, katılımcıların yaşamları boyunca şiddete maruz kalma durumlarıyla kadına yönelik şiddet tutum puanı arasında istatistiksel fark saptanmamıştır ($p>0,05$) (13). Çalışma bulgusunun aksine, Kıyak'ın (2008) çalışmasında, hemşire ve ebelerin yaşamı boyunca şiddete uğrama durumuna göre kadına yönelik şiddet ölçek puanları istatistiksel olarak farklı bulunmuştur ($p<0,05$) (32).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin %5,9'unun aile içinde şiddete tanık olduğu/maruz kaldığı (Tablo 2),
- Bedene Yönelik Tutumlar” alt ölçeği puan ortalamasının $73,77 \pm 11,29$; “Kimliğe Yönelik Tutumlar” alt ölçeği puan ortalamasının $53,86 \pm 11,96$ ve İSKEBE Tutum ölçeği puan ortalamasının $127,76 \pm 21,52$ olduğu (Tablo 3),
- Öğrencilerin cinsiyetleri ile ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandığı; kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre kadına şiddete daha fazla karşı oldukları ($p < 0,05$) (Tablo 4),
- Öğrencilerin ailelerinde parasal konularda kimin söz sahibi olduğu ile İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri arasında anlamlı farklılık saptanmış; tüm aile bireylerinin ortak karar verdiğini belirtenlerin puanları en yüksekken; babanın karar verdiğini söyleyenlerin puanları en düşük olarak bulunmuştur ($p < 0,05$) (Tablo 17).
- Öğrencilerin, devam ettikleri sınıf, yaş grubu, en uzun süre ile yaşadıkları yer, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne çalışma durumu, baba çalışma durumu, ailenin ekonomik durumu, aile tipi, kardeş sayısı, aile içi sorunlarda kimin söz sahibi olduğu, ailede eğitim- öğretim konularında kimin söz sahibi olduğu, aile ilişkilerini nasıl tanımladığı ve aile içinde şiddete tanık olma/ maruz kalma durumu ile İSKEBE Tutum Ölçeği ve alt ölçekleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$) (Tablo 5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-18-19).

6.2.Öneriler

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Kadına yönelik şiddetin bireysel bir sorun olmadığı, önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu ve uygun yaklaşımın her sağlık çalışanı tarafından benimsenmesi gereken bir tutum olduğu, özellikle erkek öğrencilere kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet, kadın, insan hakkı, kadın erkek eşitliği vb kavramların verilmesi ve bu konudaki sorumluluklarının farkına vardırılması,
- Kadına yönelik şiddetin belirtilerinin tanımlanması ve önlenmesine ilişkin, mezuniyet sonrası sertifikalı eğitim programlarının oluşturulması ve tüm sağlık çalışanlarının bu programlara katılımının sağlanması,
- Medyada konu ile ilgili kamu spotlarının oluşturularak, kadına yönelik şiddete sıfır tolerans konusunda toplumda farkındalık yaratılması,
- Ailelere şiddetin sadece fiziksel şiddet ile sınırlı olmadığı, diğer şiddet türleri ile ilgili de bilgilendirmeler yapılarak konuya yönelik farkındalığın artırılması,
- Şiddete tanık olduğunu/ maruz kaldığını ifade eden öğrenciler üzerinde niteliksel türde çalışmalar yapılması,
- Farklı değişkenler açısından ve daha büyük örneklem grupları ile konu ile ilgili çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Kandemir Ö. *Şanlıurfa ili Viranşehir İlçe Merkezinde Sağlık Personelinin Aile içi Şiddet Konusunda Bilgi Tutum ve Meslek Uygulamaları* (Tez). Harran Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2007.
2. Kula A. *Kocaeli Üniversitesi 2008-2009 Akademik Yılı 1.ve 6.Sınıf tıp Öğrencilerinin Evlilikte Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları* (Tez). Kocaeli Üniversitesi, Ruhsal Travma Programı Yüksek Lisans Tezi; 2009.
3. Tel H. “Gizli sağlık sorunu: Ev içi şiddet ve hemşirelik yaklaşımları”, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2002, 6:1-9.
4. Beyazpınar A. *Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddetin Tanılanmasında Görüş ve Önerilerinin Belirlenmesi* (Tez). Marmara Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2010.
5. Güler N, Tel H, Tuncay FÖ. “Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı”, *C.Ü.Tıp Fakültesi Dergisi*, 2005, 27(2):51-56.
6. Eryılmaz G. “Aile içi şiddet, kadın sağlığı ve hemşirelik”, *C.Ü.Tıp Fakültesi Dergisi*, 2001, 5(2):19-24.
7. Gömbül Ö. “Hemşirelerin ailede kadına eşi tarafından uygulanan şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları”, *Hemşirelikte Araştırma Dergisi*, 2000, 1:19-32.
8. Yayla İD. *Hekim Ve Hemşirelerin Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranış Düzeyleri* (Tez). Marmara Üniversitesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Adli Hemşirelik Programı Yüksek Lisans Tezi; 2009.
9. T. C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015”; Ankara, 2012.
10. Tunçel E, Dündar C, Peşken Y. “Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin aile içi şiddet konusunda bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi”, *Genel Tıp Dergisi*, 2007, 17(2): 105-110.
11. Fırat Mutlu P. *Kadına Yönelik Şiddet Farkındalığı Oluşturmada Psikoğitimin Aile İşlevselliğine Etkisi* (Tez). Ege Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2016.
12. Dişsiz M, Hotun ŞN. “Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2008, 1(1):50-58.

13. Sarıbiyık M. *Malatya Merkez Sağlık Ocaklarında Çalışan Hekim, Hemşire Ve Ebelerin Şiddet Deneyimleri Ve Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Tutum Ve Davranış Düzeyleri* (Tez). İnönü Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2012.
14. Akkurt Ö, Sarı N, Şahin N. “Aile içi, kadına yönelik şiddette sağlık çalışanlarının rolü”, *1. Kadın Sağlığı Kongresi*, Ankara, 2008, 212.
15. Yaman Ş. *Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınların Acil Servis Hemşirelerinden Beklentileri, Hemşirelerin Girişimleri ve Etkileyen Faktörler: Niteliksel Bir Çalışma* (Tez). Hacettepe Üniversitesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2010.
16. Akkaş İ, Uyanık Z. “Kadına yönelik şiddet”. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 2016, 6 (1): 32-42.
17. Köknel Ö. *Bireysel ve Toplumsal Şiddet*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1996.
18. Özerkmen N. “Toplumsal bir olgu olarak şiddet”, *Akademik Bakış Dergisi*, 2012, 28: :1-19.
19. CEDAW. (United Nations Convention On The Elimination Of All Forms of Discrimination Against Women) (Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi), 85th Plenary Meeting, General Assembly A/Res/48/104, 20 December 1993.
20. ICPD. (International Conference on Population and Development) (Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı), Programme of Action of the International Conference On Population and Development, Cairo, 5-13 September 1994.
21. Gürsoy E. “Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşımda Ebe ve Hemşireliğin Yeri ve Önemi”, *1. Kadın Sağlığı Kongresi*, Ankara, 2008, 149-152.
22. Kılıç B. *Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Belirlenmesi ve Hemşirenin Rolü* (Tez). İstanbul Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 1999.
23. Sezgin H. *Partneri Tarafından Şiddet Görmüş ve Kadın Sığınma Evinde Barınan Kadınların Kullandıkları Başetme Yöntemleri ile Algıladıkları Sosyal Desteğin Ruhsal Sağlıkları ile İlişisinin İncelenmesi* (Tez). İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2007.

24. Yetim D, Şahin EM. “Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım”, *Aile Hekimliği Dergisi*, 2008; 2(2):48-53.
25. Karaçam Z, Çalışır H, Dünder E, Altuntağ, F, Avcı HC. “Evli kadınların aile içi şiddet görmelerini etkileyen faktörler ve kadınların şiddete ilişkin bazı özellikleri”, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2006, 22(2), 71-88.
26. Kanbay Y, Aslan O, Işık E, Tektaş P. “Development study on ISKEBE Violence against Women Attitude Scale (ISKEBE Attitude Scale)”, 2017, www.scopemed.org/?mno=256374, Erişim: 07 Haziran 2017.
27. Yiğitalp G, Ertem M, Özkaynak V. “Üniversite öğrencilerinin şiddet konusunda deneyimleri ve bu konudaki görüşleri”, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2007, 6(2):21-28.
28. Locke LM, Richman CL. “Attitudes toward domestic violence: Race and gender issues”, *Sex Roles*, 1999, 40: 227–247.
29. Sakallı-Uğurlu N, Ulu S. “Evlilikte kadına yönelik şiddete yönelik tutumlar: Çelişik duygulu cinsiyetçilik, yaş, eğitim ve gelir düzeyinin etkileri”, *Türk Psikoloji Yazıları*, 2003, 6(11-12): 53-65.
30. Ercan N. *Evlilikte Kadına Yönelik Fiziksel Şiddete İlişkin Tutumların Yordayıcıları: Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik, Sistemi Meşrulaştırma ve Dini Yönelim* (Tez). Ortadoğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi, 2009.
31. Kocacık F, Çağlayandereli M. “Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2009, 6 (2):24-43.
32. Kıyak S. *Sağlık Ocağında Çalışan Hemşire Ve Ebelerin Ailede Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Bilgi Ve Tutumları* (Tez). Selçuk Üniversitesi, Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi; 2008.

EKLER

EK-1: Anket Formu

Sevgili öğrenciler,

Bu çalışma Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Yüksek Lisans programı yüksek lisans tezi olarak yapılmaktadır. Çalışmanın amacı, sizlerin kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemektir. Çalışmada isminiz sorulmamaktadır. Yanıtlarınız çalışma dışında herhangi bir amaçla kullanılmayacaktır. Çalışmaya katılımınız için teşekkür ederiz.

Özlem DEMİR

Okan Üniversitesi SBE

Hemşirelik Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Sosyo – demografik bilgi formu

1. Cinsiyetiniz: K ( ) E ( )
2. Devam ettiğinizi sınıf.....
3. Yaşınız ( )18-20 ( )21-23 ( )24 ve üzeri
4. Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz?
( )köy-kasaba-ilçe ( ) il ( ) büyük şehir
5. Annenizin eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?
( ) okur yazar değil ( ) ilköğretim ( ) ortaöğretim ( ) yüksek okul-fakülte
6. Babanızın eğitim düzeyi aşağıdakilerden hangisidir?
( ) okur yazar değil ( ) ilköğretim ( ) ortaöğretim ( ) yüksek okul-fakülte
7. Anneniz çalışıyor mu?
( ) evet ( ) hayır
8. Babanız çalışıyor mu?
( ) evet ( ) hayır
9. Sizce aşağıdaki seçeneklerden hangisi ekonomik düzeyinizi en iyi şekilde ifade etmektedir?
( ) düşük ( ) orta ( ) yüksek
10. Aile tipiniz nedir?
( ) çekirdek aile ( ) geniş aile
11. Kaç kardeşiniz var?
( ) yok ( ) 1 ( ) 2-3 ( ) 4 ve üstü

12. Yetiřtiđiniz ailede aile içi sorunlarla alakalı kimin sözü geçer?

anne   baba   anne-baba   hep birlikte

13. yetiştiğiniz ailede eğitim-đretim konularıyla alakalı kimin sözü geçer?

anne   baba   anne-baba   hep birlikte

14. Yetiřtiđiniz ailede parasal sorunlarla alakalı kimin sözü geçer?

anne   baba   anne-baba   hep birlikte

15. Aile ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?

kötü   iyi   çok iyi

16. Aile içinde herhangi bir şiddete tanık olma/ maruz kalma durumu oldu mu?

oldu   olmadı

KADINA YÖNELİK ŞİDDET TUTUM ÖLÇEĞİ (İSKEBE TUTUM ÖLÇEĞİ)		Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Kadın, bir yere gideceği zaman erkekten izin almalıdır.					
2	Kadın evlendiğinde kocasının soyadını almalıdır.					
3	"Kocandır. Hem sever hem döver." sözünü benimserim.					
4	Cinsel tacize uğrayan kadının bunda kabahati vardır.					
5	Kadının, erkeğin kontrolü altında olması gerekmez.					
6	Kadının harcamaları erkeğin kontrolü altında olmalıdır.					
7	Kadınlar, erkeklerin yoğun olduğu yerlere tek başlarına gitmemelidir.					
8	Dayağın iyi bir terbiye aracı olduğunu düşünürüm.					
9	Kadın, istemese bile, eşiyile ilişkiye girmek zorundadır.					
10	Erkeğin, kadını dövmesi için geçerli sebepleri olduğuna inanırım.					
11	Kadınların, çoğunluğu erkek olan bir iş yerinde çalışmasını doğru bulmam.					
12	Şiddeti ağır olmadıkça, dayağı mazur görürüm.					
13	Ailede maddi konulara erkek karar vermelidir.					
14	Kadınlara laf atılması gayet normaldir.					
15	Kadın, istemese bile, erkeğin istediği şekilde cinsel ilişkiye girmelidir.					
16	Namus adına işlenmiş cinayetlerde haklılık payı olduğunu düşünürüm.					
17	Kadın, istemese bile, sırf erkek istiyor diye çocuk doğurmalıdır.					
18	Erkek istemiyorsa kadın çalışmamalıdır.					
19	Erkek, gerekli gördüğünde, kadının evden dışarı çıkmasına izin vermemekte haklıdır.					
20	Fiziksel şiddetin derecesi çok değilse şiddeti mazur görürüm.					
21	Kadınların geç saatlere kadar dışarıda olmasını yanlış bulurum.					
22	Yalnız başına gezen bir kadına laf atılması normaldir.					
23	Kadınların her sektörde çalışmasını doğru bulmam.					
24	Evli bir kadının erkek arkadaşlarının olmasını normal karşılarım.					
25	Kadın söz dinlemiyorsa onun dövülmesi bu sorunu çözer.					
26	Bazı kadınların sözlü tacizi hak ettiklerini düşünürüm.					
27	Kadın, erkeğin izin vermediği bir giysiyi giymemelidir.					
28	Geç saatlerde dışarda olan bir kadının tacize uğraması doğaldır.					
29	Erkek yeterince para kazanıyorsa kadının çalışmasına gerek yoktur.					
30	Kadına fiziksel şiddet uygulanmasının sebebinin, kadının kendisi olduğunu düşünürüm.					

EK-2: Etik Kurul Onayı

OKAN ÜNİVERSİTESİ Etik Kurul Kararı

Toplantı Tarihi: 03.05.2017

Toplantı Sayısı: 83

Toplantıya Katılanlar:

Prof. Dr. Mithat Kıyak	(Başkan)
Prof. Dr. Mazhar Semih Baskan	(Üye)
Prof. Dr. Dilek Öztürk	(Üye)
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Didem Torun Özkan	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Erdiñ Ünal	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ	(Üye)

Okan Üniversitesi Etik Kurulu 03.05.2017 tarihinde Prof. Dr. Mithat Kıyak Başkanlığında toplandı.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Karar 17. Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü-Hemşirelik Bölümünden **Özlem DEMİR'in** "Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Tutumları ve Etkileyen Faktörler" başlıklı çalışması için başvuru talebi uygun görülüp oy birliği ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mithat Kıyak
(Başkan)

Prof. Dr. Mazhar Semih Baskan
(Üye)

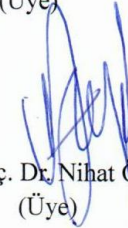
Prof. Dr. Dilek Öztürk
(Üye)

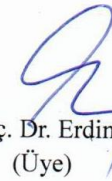
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı
(Üye)

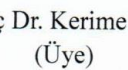
Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Erdiñ Ünal
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Didem Torun Özkan
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ
(Üye)

EK-3: Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

<i>Adı</i>	<i>ÖZLEM</i>	<i>Soyadı</i>	<i>DEMİR</i>
<i>Doğum Yeri</i>	<i>ALMANYA</i>	<i>Doğum Tarihi</i>	<i>01.08.1988</i>
<i>Uyruğu</i>	<i>T.C</i>	<i>Telefon</i>	<i>506 272 01 56</i>
<i>e-mail</i>	<i>ozlemates14@gmail.com</i>		

Eğitim Düzeyi

	<i>Mezun Olduğu Kurum</i>	<i>Mezuniyet Yılı</i>
<i>Doktora</i>		
<i>Yüksek Lisans</i>	Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü	2017
<i>Lisans</i>	İstanbul Üniversitesi Bakırköy Sağlık Yüksekokulu	2011
<i>Lise</i>	Barbaros Hayrettin Y.D.A Lisesi	2007

İş Deneyimi

<i>Görevi</i>	<i>Kurum</i>	<i>Süre</i>
Meslek Öğretmeni	Özel Adım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2016-2017
Ebe	Özel İstanbul Hisar Intercontinental Hospital	2013-2016
Hemşire	Özel Romatem Fizik Tedavi Hastanesi	2011-2013

Yabancı Diller

<i>Yabancı Diller</i>	<i>Okuduğunu Anlama</i>	<i>Konuşma</i>	<i>Yazma</i>	<i>YDS Puanı</i>	<i>Diğer Puan</i>
<i>İngilizce</i>	Orta	Orta	Orta	-	-

Bilgisayar Bilgisi: Microsoft Word,Microsoft Excel

	<i>Sayısal</i>	<i>Eşit Ağırlık</i>	<i>Sözel</i>
<i>Ales Puanı 2017</i>	71,14624	75,86029	74,61407

Yayınları/Tebliğleri/Sertifika ları/Ödülleri:-

Özel İlgi Alanları: Motosiklet kullanmak, Moda-Tasarım- Etkinlik çalışmaları.